

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Природничо-географічний факультет
Кафедра загальної та регіональної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан природничо-географічного
факультету

Л.П. Міронець

«29»

серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Туристсько – рекреаційні ресурси України

галузь знань: 01 Освіта

спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія. Англійська мова)

мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною комісією
природничо-географічного факультету

« 29 » серпня 2025 р.

Голова

(Міронець Л.П., к.пед.н, доцент)

Суми – 2025

Розробник: Луценко Сергій Вікторович, доктор філософії, старший викладач кафедри загальної та регіональної географії

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії
Протокол № 1 від “28” серпня 2025 року.

Завідувач кафедри

Корнус О.Г., канд. геогр. наук, доцент

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –4	Вибіркова	
	Рік підготовки:	
	2-й	
Загальна кількість годин –120	Семестр	
	3-й	
Кількість змістових модулів (за умов поділу) – 2	Лекції	
	24 год.	год.
	Семінарські заняття	
	год.	год.
	Практичні заняття	
	24 год.	год.
	Лабораторні заняття	
	-	-
	Самостійна робота	
	72 год.	год.
	Вид підсумкового контролю:	
	залік	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни: сформувати уявлення про сутність, ознаки і оцінку різних видів туристсько-рекреаційних ресурсів та їх особливості на території України

Завдання навчальної дисципліни:

1. Систематизувати сутність та види туристсько-рекреаційних ресурсів
2. Висвітлити ознаки природних та природно-антропогенних об'єктів як туристсько-рекреаційних ресурсів
3. Вивчити різноманітність об'єктів антропогенного походження як туристсько-рекреаційних ресурсів
4. Розкрити особливості природних туристсько-рекреаційних ресурсів України
5. Охарактеризувати особливості природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України
6. Узагальнити специфіку та поширення туристсько-рекреаційних ресурсів антропогенного походження в Україні.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни:

Передумовою для вивчення навчальної дисципліни «Туристично –рекреаційні ресурси України» є вивчення таких дисциплін, як геологія, гідрологія, геоморфологія,

грунтознавство, ландшафтознавство, фізична географія України, суспільна географія України, історія України, українська мова за професійним спрямуванням, іноземна мова.

Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни:

- 1) розуміти ознаки туристсько-рекреаційних ресурсів;
- 2) розрізняти класифікації природних туристсько-рекреаційних ресурсів;
- 3) порівнювати поняття туристсько-рекреаційні ресурси та туристсько-рекреаційні ресурси
- 4) систематизувати ознаки природних, природно-антропогенних та антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів
- 5) пояснювати підходи до оцінки різних видів туристсько-рекреаційних ресурсів;
- 6) характеризувати специфіку природних, природно-антропогенних та антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів на території України

5. Критерії оцінювання результатів навчання:

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з Туристсько-рекреаційних ресурсів України; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Знає класифікації туристсько-рекреаційних ресурсів. Вільно володіє ознаками різних видів природних, природно-антропогенних та антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів. Засвоїв особливості усіх видів туристсько-рекреаційних ресурсів України. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
82-89	твердо знає програмний матеріал з туристсько-рекреаційних ресурсів України, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	знає програмний матеріал з Туристсько-рекреаційних ресурсів України, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозмінених, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну

	інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу з Туристсько-рекреаційних ресурсів України, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти ДФН

Поточний контроль						Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2				
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	60	100
10	10	10	10	10	10		
5	5	5	5	10	10	40	
Контроль самостійної роботи							

Розподіл балів, які отримують студенти ЗФН

Поточний контроль						Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2				
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	40	100
5	5	5	5	5	5		
10	10	10	10	10	10	60	
Контроль самостійної роботи							

6. Засоби діагностики результатів навчання:

комплекти завдань практичних робіт, самостійної роботи для системи поточного контролю; комплекти завдань для модульних контрольних робіт; перелік питань підсумкового контролю для заліку

7. Програма навчальної дисципліни:

Розділ 1. Сутність, ознаки та оцінка різних видів туристсько-рекреаційних ресурсів

Тема 1. Вступ. Поняття, класифікації та оцінка туристсько-рекреаційних ресурсів

Вступ. Поняття про рекреаційно-туристичний потенціал території та туристсько-рекреаційні ресурси як його складову. Відмінності поняття про туристсько-рекреаційні ресурси та туристсько-рекреаційні умови. Властивості та види комфортності туристсько-рекреаційних ресурсів. Класифікації туристсько-рекреаційних ресурсів. Основні підходи до класифікації туристсько-рекреаційних ресурсів: діяльнісний, атрактивний, ціннісний, еколого-економічний, сутнісний. Структура туристсько-рекреаційних ресурсів за предметною сутністю. Види природних туристсько-рекреаційних ресурсів. Види природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів. Види антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів. Гомогенні та парарекреаційні ресурси. Поняття про точку-тур. Оцінювання рекреаційно-туристичного потенціалу території. Особливості оцінки різних видів природних туристсько-рекреаційних ресурсів. Методика оцінювання природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів. Підходи до оцінки об'єктів антропогенного походження як туристсько-рекреаційних ресурсів.

Тема 2. Сутність та види природних та природно-антропогенних об'єктів як туристсько-рекреаційних ресурсів

Рельєф як туристсько-рекреаційний ресурс і чинник формування особливостей рекреаційно-ресурсного потенціалу території. Клімат як умова розвитку туризму та туристсько-рекреаційний ресурс. Рекреаційно-ресурсний потенціал об'єктів гідромережі. Гідромінеральні туристсько-рекреаційні ресурси. Роль біотичних ресурсів у формуванні рекреаційно-туристичного ресурсного потенціалу території.

Рекреаційно-ресурсна сутність об'єктів природно-антропогенного походження. Характеристика об'єктів природно-заповідного фонду як ресурсів розвитку рекреації та туризму. Підземні порожнини антропогенного походження. Штучні водойми як об'єкти рекреації і туризму.

Тема 3. Сутність та види об'єктів антропогенного походження як туристсько-рекреаційних ресурсів

Археологічні та архітектурно-історичні пам'ятки як об'єкти туристичного інтересу. Сутність біосоціальних і подійних рекреаційно-туристичних ресурсів. Вплив етнокультурних особливостей на розвиток туризму. Дозвіллеві заклади як ресурс розвитку туризму та рекреації.

Інформаційні рекреаційно-туристичні ресурси..

Розділ 2. Загальна характеристика туристсько-рекреаційних ресурсів України

Тема 4. Загальна характеристика природних туристсько-рекреаційних ресурсів України

Рельєф як умова та ресурс розвитку туризму та рекреації в Україні. Кліматичні рекреаційно-туристичні ресурси України. Водні рекреаційно-туристичні ресурси. Гідромінеральні рекреаційно-туристичні ресурси. Біотичні ресурси для туризму та рекреації. Поширення різних видів природних туристсько-рекреаційних ресурсів України

Тема 5. Загальна характеристика природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України

Поняття про об'єкти природно-заповідного фонду України та їх рекреаційне використання. Національні природні парки України. Природні та біосферні заповідники. Національні природні та регіональні ландшафтні парки. Особливості та призначення гідропарків, лісо- та лукопарків. Інші об'єкти природно-антропогенного походження. Географія підземних порожнин антропогенного походження. Поширення різних видів природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України

Тема 6. Загальна характеристика туристсько-рекреаційних ресурсів антропогенного походження в Україні

Археологічні ресурси України: особливості, поширення, характеристика основних об'єктів. Географія та специфіка архітектурно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів. Біосоціальні рекреаційно-туристичні ресурси України. Подійні туристичні ресурси України. Етнокультурні туристичні ресурси. Дозвіллеві заклади України. Поширення різних видів туристсько-рекреаційних ресурсів антропогенного походження в Україні.

7.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього го	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лек ції	Пра кт	Ла бо	Ко нс.	Сам ост. р.		Лек ції	Пр акт	Ла бо	Ко нс.	Са мос т.р.
Розділ І. Сутність, ознаки та оцінка різних видів туристсько-рекреаційних ресурсів												
Тема 1. Вступ. Поняття та класифікації туристсько-рекреаційних ресурсів	14	4	2			8						
Тема 2. Сутність та оцінка природних та природно-антропогенних об'єктів як туристсько-рекреаційних ресурсів	22	4	4			14						
Тема 3. Сутність та оцінка об'єктів антропогенного походження як туристсько-рекреаційних ресурсів	20	4	2			14						
Разом за розділом 1	56	12	8			36						
Розділ 2. Загальна характеристика туристсько-рекреаційних ресурсів України												
Тема 4. Загальна характеристика природних туристсько-рекреаційних ресурсів України	20	4	2			12						
Тема 5. Загальна характеристика природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України	20	4	6			12						
Тема 6. Загальна характеристика туристсько-рекреаційних ресурсів антропогенного походження в Україні	24	4	8			12						

Разом за розділом 2	64	12	16			36						
Всього	120	24	24			72						

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Методики оцінювання туристсько-рекреаційних ресурсів	2	
2-3.	Характеристика властивостей водних та гідро-мінеральних туристсько-рекреаційних ресурсів	4	
4.	Потенціал використання ресурсів етнічної культури та дозвіллевих закладів у туристично-рекреаційній діяльності	2	
5	Характеристика водних та гідромінеральних рекреаційно-туристичних ресурсів України	2	
6	Характеристика національних природних парків України як природно-антропогенних рекреаційно-туристичних ресурсів	2	
7-8	Характеристика об'єктів природнозаповідного фонду України як природноантропогенних рекреаційно-туристичних ресурсів	4	
9.	Характеристика археологічних рекреаційно-туристичних ресурсів України	2	
10-11	Характеристика архітектурно-історичних рекреаційно-туристичних ресурсів України	4	
12	Характеристика подійних рекреаційно- туристичних ресурсів України	2	
Разом		24	

9. Форми поточного та підсумкового контролю

За формою: фронтальний, індивідуальний, груповий. Способи контролю: усний, письмовий. Види контролю: поточний, модульний (усне опитування, перевірка практичних завдань, тестування). Підсумковий контроль – залік

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Павліха Н. Сталий розвиток туризму та рекреації: сучасні виклики й перспективи для України [Текст] : монографія / Наталія Володимирівна Павліха, Ірина Олександрівна Цимбалюк, Анастасія Юріївна Савчук. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Об'єм даних 2,84 Мб.
https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20754/1/tyruz_m_2022.pdf
2. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смал, І.М. Філоненко. – Чернігів: Вид-во ЧНТУ. – 492 с.
https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/871095/mod_resource/content/1/Aleshugin_a_ta_in_Recreacijno-turystychni_resursy_Ukrainy.pdf
3. Мальська М., Паньків Н. Туристично-ресурсний потенціал території : підручник .– Київ : Видавець ФОП Піча Ю. В., 2022. – 534 с.

<https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Malska-Pankiv-Turres-potential-terytor-2022-book.pdf>

4. Туризм і рекреація : бакалаврський курс: навч. посібн. для студентів спеціальності 242 «Туризм і рекреація» першого (бакалаврського) рівня освіти усіх форм навчання. Частина 1. / за ред. проф. Н. В. Якименко-Терещенко. – Харків: Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. інт». 2023. – 573 с.
<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/08342cbb-7314-444f-83bd-635e1d349a29/content>

5. Торяник В.М., Сардак С.Е. Джинджоян В.В. Туризмолігія : підручник. За загальною редакцією доктора юридичних наук, професора В.О. Негодченка Дніпро: ДГУ, 2022. – 306 с.
http://info.dgu.edu.ua/bitstream/123456789/417/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%A2%D0%A3%D0%A0%D0%98%D0%97%D0%9C%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF.pdf

Додаткова література

1. Основи музеєзнавства : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. В. Белікова, В. М. Зайцева. Запоріжжя : ТОВ “ЛПІС” ЛТД, 2015. 180 с.
<http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/1935>

2. Туристські ресурси України : підручник / М. М. Покоłodна, Т. В. Гордієнко, І. Л. Полчанінова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 222 с.
<https://eprints.kname.edu.ua/57450/1/2019%20%D0%BF%D0%B5%D1%87.%201%D0%9F%20%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%A2%D0%A0%D0%A3%20%D0%9F%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B0..pdf>

3. Маковей Ю. П. Розвиток сфери туризму в Україні. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 44 (2). С. 87–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_44%282%29_13.

4. Моїсєєва Н. І. Інноваційний розвиток туристичної сфери регіону: теорія, методологія, практика: монографія. Миколаїв: ФОП Швець В. М. 2018. 330 с.

5. Орленко Я. Ю. Імперативи розвитку туристичної галузі України. *Вісн. Нац. ун-ту цивільного захисту України. Сер.: Держ. управління*. 2016. Вип. 2. С. 25–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2016_2_6.

6. Павліха Н. В., Караїм О. А. Управління ландшафтами природоохоронних територій: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 216 с.

7. Панюк Т. П., Лукомська О. І. Аналіз туристичної галузі України в контексті розвитку сільського зеленого туризму. *Вісн. 195 Приаз. держ. тех. ун-ту. Сер.: Екон. науки*. 2016. Вип. 31(2). С. 79–85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2016_31%282%29_12.

8. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249826501>. Стратегія розвитку туристичних регіонів. URL: http://tourlib.net/aref_tourism/boruschak.htm.

9. Стрішенець О. М., Алієва А. Ю. Теоретичні аспекти формування та розвитку транскордонного ринку туристично- рекреаційних послуг. *Структурні зміни в економіці природокористування: теоретичні основи та прикладні аспекти*: кол. монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Стрішенець. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 180 с.

10. Якимчук А., Попадинець Н., Валюх А., Скрипко Т., Левков К. Сільський «зелений» туризм як каталізатор розвитку місцевої економіки в процесі децентралізації влади. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2021. Vol. 7. No 1. С. 232–259.

11. Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.
http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/12175/1/O_Salata_NMP_OM_IS.pdf
12. Алієва А. Ю. Визначення туристично-рекреаційної сфери та її розвиток в умовах транскордонного співробітництва. *Транскордонне співробітництво як форма розвитку міжнародної інтеграції*: матеріали X Міжнар. наук.-практ. семінару, 22 трав. 2020 р. Луцьк: Інформац.-вид. відділ Луцького НТУ, 2020. 143 с.
13. Інноваційні засади управління людськими ресурсами: можливості, виклики, пріоритети досягнення соціально-економічної безпеки: колективна монографія / Міщук Г. Ю., Дяконенко О. І., Іляш О. І. [та ін.]; за наук. ред. д. е. н., проф. Г. Ю. Міщук. Рівне: НУВГП, 2020. 408 с.

Інформаційні ресурси

1. Європейська екотуристична мережа. *European Ecotourism Network*. URL: <http://www.ecotourism-network.eu/en-about-us/en-ecolnet>.
2. Офіційний сайт Державного агенство України з туризму та курортів [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>
3. Стратегія сталого розвитку туризму і курортів в Україні [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.vincult.org.ua/p2_1.php.
4. Туристичний портал [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.turistoff.net>
5. World Tourism Organization [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.world-tourism.org>
6. World Travel & Tourism Council [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.wttc.org/eng/Home/>